

Антонюк Людмила Анатоліївна,

старший викладач кафедри професійної і вищої освіти

Центрального інституту післядипломної освіти

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В ЗП(ПТ)О: ПЕРЕВАГИ, НЕДОЛІКИ

Ще кілька років тому про дистанційне навчання говорили або як про перспективу далекого майбутнього, або як про особливу форму навчання, що застосовують практично у виняткових випадках. Про впровадження дистанційного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти не йшлося (кваліфікованого робітника неможливо підготувати дистанційно: практичні знання, вміння і навички він повинен набувати очно у виробничій майстерні), можливим було лише впровадження елементів дистанційного навчання. Але, спочатку пандемія, а потім повномаштабна військова агресія «географічного сусіда» (вжити більш точні але грубі епітети не дозволяє повага до шановних читачів) внесли несподівані корективи і змусили всіх терміново опановувати нові педагогічні підходи та методики. Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: педагогів, здобувачів освіти, батьків. Педагогічні колективи закладів професійної освіти (і не лише в масштабах нашої країни) постали перед важким випробуванням: навчати професії дистанційно.

Як визначено в наказі Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 р. за № 703/23235, дистанційне навчання — це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке

функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [3].

Якщо простіше, то дистанційне навчання – це технологія навчання на відстані, при якій викладач і здобувачі освіти фізично знаходяться в різних місцях. Раніше дистанційне навчання означало заочне навчання. Однак це не зовсім так. Коли мова йде про процес дистанційного навчання, то передбачається постійне спілкування в цьому процесі викладача і здобувачів освіти. У цьому принципова різниця, концептуальна відмінність дистанційного навчання від різних форм заочного навчання, систем і програм самоосвіти.

Дистанційне навчання є одним з пріоритетних напрямів програми модернізації професійної освіти. В сучасних умовах існує потреба отримання певної кваліфікації робітничої спеціальності дистанційно, що викликано необхідністю навчатися без відриву від виробництва, отримання освіти людьми з обмеженими можливостями і т. ін. Таку можливість надає дистанційне навчання, яке здійснюється завдяки інформаційно-освітнім технологіям і системам комунікації.

Дистанційна форма навчання має ряд беззаперечних переваг:

- Можливість паралельно працювати. Дистанційне навчання дає можливість здобувачам освіти працювати на роботі або займатися іншими зобов'язаннями, паралельно навчаючись.

- Економія коштів. Дистанційна освіта може бути економічно вигідною, оскільки здобувачам освіти не потрібно оплачувати дорогу, проживання, харчування чи інші потреби, пов'язані з навчанням. Окрім того, здобувачам освіти, які обирають дистанційну освіту за кордоном, не потрібно витратити кошти на отримання візи та закордонного паспорту.

- Гнучкість у часовому режимі. Дистанційне навчання дає здобувачам освіти можливість самостійно планувати свій час. Вони можуть навчатися в зручний для них час, відповідно до свого розкладу та особистих обставин [1].

Водночас дистанційна форма навчання має низку недоліків:

- Неможливість відпрацювання практичних навичок і вмінь. Деякі види навчання, особливо ті, які вимагають фізичних навичок, складно або й неможливо відпрацювати в дистанційному режимі. Неможливо підготувати професійного токаря, електромонтера чи електрогазозварника без його фізичної присутності під час виробничого навчання, а особливо – виробничої практики.

- Необхідність ідентифікації учнів. Дистанційне навчання надає більше можливостей для фальсифікації результатів. Неможливо точно перевірити, чи саме та людина працює, виконує завдання чи це робить хтось інший (у багатьох здобувачів освіти відсутні відеокамери та не всі мають смартфони). Тому остаточний контроль якості знань все ж потрібно проводити за очною системою.

- Відсутність прямої взаємодії з викладачем та співздобувачами освіти. При тривалому дистанційному навчанні здобувач освіти перестає правильно формулювати свої думки, відвикає висловлюватись та проводити дискусійне обговорення.

- Технічні труднощі. Для успішного дистанційного навчання необхідний доступ до стабільного інтернету, комп'ютера та технічна підтримка. Проблеми з Інтернет-з'єднанням, несправність комп'ютера або програмного забезпечення можуть серйозно перешкоджати ефективному навчанню на відстані [2].

Така форма навчання потребує свідомого і мотивованого підходу до отримання освіти. За умови дистанційного навчання активна роль викладача чи майстра виробничого навчання не зменшується, адже навіть слабо підготовлений викладач має переваги над самим досконалим комп'ютером (міжособистісні взаємовідносини не можуть замінити будь-які технології).

Отже, на сьогоднішній день дистанційна освіта розвивається, удосконалюється та охоплює різні групи населення. Проте, при розробці загальної методології дистанційного навчання в ЗП(ПТ)О необхідно завжди враховувати специфіку таких освітніх закладів. Априорі в них неможлива «чиста» форма дистанційного навчання. Підготовка професійних робітничих кадрів потребує багато часу на засвоєння здобувачами освіти практичних

навичок обраної професії, що вимагає від них безпосередньої участі в цьому процесі. Тому дистанційне навчання в ЗП(ПТ)О може бути тільки додатковим, допоміжним засобом навчанням або вимушеним заходом. Потенційно, весь теоретичний матеріал можна перевести на дистанційну форму навчання. Але, враховуючи вже згадану специфіку закладів професійної (професійно-технічної) освіти, таку форму навчання слід впроваджувати вибірково, враховуючи рівень технічного забезпечення, підготовленість учасників освітнього процесу, професійне спрямування закладу та інші фактори.

Список використаної літератури

1. Гермак О.Л. Методичні рекомендації щодо складання та впровадження в освітній процес ПТНЗ контролюючих тестів у програмі MiniTestSL. К. : Мілуніум, 2018. 28 с.

2. Організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання у 2020/2021 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. В.І. Шуляра. Миколаїв: ОІППО, 2020. 108 с.

3. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 20.10.2023)